

Mohamed El Bachiri: ‘Zie ons graag’

Vandaag om 14:49 door [Veerle Beel](#)

Mohamed El Bachiri. Foto: Sebastian Steveniers

Na ‘Een jihad van Liefde’, waarmee Mohamed El Bachiri zonet nog een [belangrijke Duitse prijs](#) won, vertelt hij nu in een vervolg over zijn lange Odyssee na de aanslagen waarbij hij zijn geliefde Loubna verloor.

‘Een man met zijn drie kinderen op volle zee, middenin de storm. Minder kans dat de zee ons doodt dan dat de verbittering dat doet. (...) De enige reddingsboei: mijn pen en de inkt.’ Meer dan drie jaar na de aanslagen van 22 maart 2016 in Brussel voelt de man uit Molenbeek meer dan ooit de behoefte om te vertellen hoe het hem en de kinderen na het grote verlies van hun vrouw en moeder is vergaan.

Bladzijden vol heeft hij neergepend, meestal ’s nachts, en alweer heeft de schrijver David Van Reybrouck na enkele intense gesprekken met Bachiri daar een compact en krachtig boek van gemaakt - ‘zoals tomatensaus die je uren laat sudderen om de smaak te intensifiëren’, aldus Van Reybrouck donderdagavond bij de voorstelling van ‘De Odyssee van Mohamed’ in het Vlaams-Marokkaans huis Darna in Brussel.

Het is geen doorslagje van zijn debuut, dat in het Nederlands al meer dan 100.000 exemplaren verkocht en ook in het Frans, Duits en Engels is verschenen. De toon is minder zacht, zelfs een beetje somberder. Dat komt doordat Bachiri veel meer prijsgeeft over zijn eigen leven, en hoe moeilijk het is geweest om als vader, die zelf getraumatiseerd is, steun en toeverlaat te zijn voor drie jonge jongens die ook veel verdriet voelen en helemaal in de war zijn.

Institutioneel geweld

Wie nog zou denken dat slachtoffers van zo'n grote aanslag een bijzonder statuut krijgen in ons land, of speciaal in de watten worden gelegd, kan die mening nu naar de prullenmand verwijzen. Na het terreurgeweld volgde het institutionele geweld: een nieuwe school vinden in eigen buurt bleek bijzonder moeilijk, en toen het na een interventie van de burgemeester toch lukte, was er bij de directie geen begrip voor de bijzondere situatie van de kinderen.

'Een van mijn zonen, Camil, werd op school een moeilijk kind. Ze gaven mij de schuld van zijn drukke en onhandelbare gedrag', zegt Bachiri. Ook de psychiater die vervolgens geconsulteerd werd, krijgt een veeg uit de pan: 'Ze schreef meteen rilatine voor. Over het trauma werd met de kinderen niet of nauwelijks gepraat.'

Een van de meest pakkende zinnen in het boek, is de vraag van de zoon: 'Blijf ik met deze pillen wel hetzelfde kind?' Bachiri zegt: 'Ik heb er nog altijd spijt van dat ik daarmee heb ingestemd, en dat ik hem ook even heb laten opnemen. Ze stopten hem in de isoleercel. Hij zei dat hij zelfmoord wilde plegen, dat hij uit het raam wou springen. Hij was acht.'

Opgesloten in eigen gemeenschap

Even aangrijpend is het tweede hoofdstuk, met de titel 'Ze houden niet van ons'. Het bevat kleine maar treffende verhalen over een jeugd in Molenbeek: het gevoel elders niet geliefd te zijn, en dus maar beter te verzwijgen dat je daar vandaan kwam. De voortdurende kleine vernederingen, waardoor je jezelf minder graag gaat zien. In contacten met meisjes deed hij zich voor als Italiaan. Bij een discotheek wist hij dat hij het kon schudden als de portier de identiteitskaarten vroeg: een Marokkaan uit Molenbeek maakte geen kans. 'Als we op stap gingen in Ukkel of Woluwe, en de politie onze papieren vroeg, zeiden ze: wat doen jullie hier? Keer terug naar Molenbeek!'

Een uitstapje met een vriend naar Ternat was meteen ook het laatste. Bij aankomst in het station, werden ze gestopt door de politie. De voorbeelden die hij geeft zijn persoonlijk, maar ze klinken bijna als archetypen. 'Men zegt zo vaak dat mensen met een migratieachtergrond meer uit hun eigen gemeenschap moeten treden, maar wij werden er steeds weer in opgesloten', zegt Bachiri.

Zelfs nu hij een 'bekend slachtoffer' is geworden, verandert dat niet: hij verscheen te laat op een afspraak met de minister van Justitie Koen Geens, omdat de politie bij een controle op mensen zonder papieren hem er weer had uitgepikt. 'In mijn jeugd was ik een potentieel straatboefje, nu ben ik de moslim die ook een terrorist zou kunnen zijn of een illegale vluchteling.'

'Wees leergierig'

Dat Mohamed El Bachiri toch niet haatdragend of bitter is geworden, komt door de liefde die hij heeft gekend en blijft uitdragen, en door zijn grote leergierigheid. Hij las zijn klassiekers: filosofen uit de Oudheid, Arabische en joodse schrijvers. Zo ontdekte hij dat de islam uit Marokko veel spiritueler is en veel minder dogmatisch dan het wahabisme uit Saudi-Arabië, dat in België onderwezen wordt. 'Onbegrijpelijk dat België die keuze heeft gemaakt: een historische vergissing. Omwille van de oliedollars heeft men toegelaten dat het radicalisme hier wortel kon schieten.'

Lees wat hij in hoofdstuk drie schrijft over racisme en vooroordelen, over de positie van de vrouw, over homoseksualiteit of onverdoofd slachten van dieren. Het is helder en klinkt eenvoudig, maar het getuigt van een grote openheid en wijsheid. Hij verwierpt zowel de blindheid van de terroristen, die in dezelfde buurt als hij zijn opgegroeid, als die van de bange blanke man. Tegen die laatste zegt hij: zie ons graag, sluit ons niet uit. Kritiek mag, maar zeg ons dat wij ook Belgen zijn en hier thuishoren. Voor zijn eigen gemeenschap luidt de boodschap: wees leergierig, kom uit je comfortzone en durf de ander te ontmoeten. Hij smeedde er donderdagavond zowaar een nieuw Frans woord voor: *il faut s'entreconnaître!*

Bruggen slaan in tijden van polarisering: voor een gewone huisvader uit Molenbeek, een voormalig metrobestuurder die zijn school niet afmaakte, een man die zijn vrouw onder traumatische omstandigheden verloor, is dat een heel huzarenstukje.

Mohamed El Bachiri, De Odyssee van Mohamed, opgetekend door David Van Reybrouck, De Bezige Bij, 117 blz. Volgende week vrijdag ook boekvoorstelling in Rataplan, Antwerpen.

Het toneelstuk 'Een Jihad van Liefde', op basis van zijn eerste boek, gaat van januari tot april op tournee in Vlaanderen. Première daarvan op 30 januari in Molenbeek.

https://www.standaard.be/cnt/dmf20191108_04707145